

Genoeg is beter

NAV

Het ledenblad van de Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Mei 2023

Nummer 5

31ste jaargang

Waterkwaliteit nutriënten: feiten en vragen

Als we de algemene media mogen geloven is bijna al het water in Nederland van zeer slechte kwaliteit. Tijd voor een overzicht van feiten, discussies en beleid.

De ministeries van I&W en LNV hebben eind april een verhelderende middag georganiseerd voor de landbouwsector over waterkwaliteit. Wat ons opviel: de teneur was helemaal niet dat al het water er slecht aan toe is.

Er spelen twee wettelijke kaders voor de waterkwaliteit (Ministerie van I&W en LNV): de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Nitraatrichtlijn.

De KRW

De KRW omvat drie soorten doelen: chemische doelen voor oppervlaktewater (hele EU hetzelfde), ecologische doelen voor oppervlaktewater en doelen voor grondwater.

Voor de ecologische toestand van oppervlaktewater wordt gekeken naar biologische parameters (vissen, waterplanten, waterdieren en algen) en naar fysische chemische eigenschappen (waaronder nutriënten), overige verontreinigende stoffen en hydromorfologie. Te veel nutriënten (eutrofiëring) leidt in stilstaand water tot te veel algen, waardoor het water troebel wordt. Dit wordt gemeten als totaal chlorofyl-a in combinatie met totaal N en P. Brussel en Nederland rapporteren wel ongeveer eenzelfde gemiddeld getal wat betreft waterkwaliteit, maar de verdeling over het land is volgens Stichting Agrifacts (STAF) verschillend. De definitie van eutroof is: wateren, waarin de biologische kwaliteitselementen (waaronder fytoplankton) minder scoren dan 'goed', zijn 'eutroof'. De beoordeling op N en P is ondersteunend aan deze beoordeling, omdat N en P invloed hebben op de groei van fytoplankton. Maar ook andere factoren hebben invloed op de biologische waterkwaliteit, zoals andere stoffen of watertemperatuur.

Voor grondwater wordt gekeken naar de kwantitatieve toestand, chemische stoffen en de uitwisseling met oppervlaktewater. Voor gewasbeschermingsmiddelen is de norm 0,1 µg/l per middel en totaal 0,5 µg/l en voor N 50 mg NO₃/l.

Brussel gaat voor de beoordeling van de oppervlaktewaterkwaliteit uit van 'one out, all out', d.w.z. dat als één ding niet goed is, het water niet goed is. Zo is in Nederland maar 20% van het water 'goed', maar is voor bijvoorbeeld vissen een kleine 70% van goede kwaliteit.

Nederland heeft zelf besloten om bij de beoordeling van de toestand voor de KRW, het kwaliteitselement 'nutriënten', bepaald met N en P, de regel 'one in,

all-in' te hanteren, dus als het voor P óf N goed is, is het goed.

Nitraatrichtlijn

De Nitraatrichtlijn is ingevoerd in 1991 en is gekoppeld aan de KRW. De Nitraatrichtlijn gaat om nitraat in grondwater en om eutrofiëring (zie boven) van oppervlaktewater. De KRW is een doelenrichtlijn, die beschrijft wat moet worden bereikt. De Nitraatrichtlijn is een middelrichtlijn en schrijft dus voor wat u moet doen om de doelen te behalen. Dat zorgt ervoor dat de Actieprogramma's ook middelenvoorschriften zijn, met alle (soms onzinnige) gevolgen van dien.

Metingen

RIVM verzamelt gegevens met verschillende meetnetten, waarvan sommige alleen op landbouwbedrijven. Het Landelijk Meetnet Effecten Mestbeleid (LMM) meet op 450 landbouwbedrijven de waterkwaliteit van het bovenste grondwater, slootwater, drainwater of bodemvocht. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen het type bedrijf en de grondsoortregio. Daarnaast is er het Landelijk Meetnet Grondwaterkwaliteit (LMG) met 350 dieper gelegen punten waarvan zo'n 220 in landbouwgebied. Er is een meetnet van drinkwaterbedrijven om grondwaterkwaliteit bij drinkwaterwinningen te monitoren (REWAB). Ook hebben waterschappen en RWS een meetnet voor uitspoeling van nutriënten uit de landbouw naar het oppervlaktewater (MNLISO) en een KRW-meetnet dat de oppervlaktewaterkwaliteit van heel Nederland monitort. Over de metingen loopt recent een discussie. STAF stelt, dat aan Brussel alle punten uit het meetnet grondwaterkwaliteit en het KRW-meetnet oppervlaktewaterkwaliteit worden gerapporteerd, zonder aan te geven welke van die punten landbouw gerelateerd zijn. Daarom zou Brussel alle metingen aan de landbouw toeschrijven, wat niet terecht is. STAF baseert zich op documenten uit een WOO-verzoek, waaruit blijkt dat in de dataset die Nederland afleverde in Brussel geen onderscheid is gemaakt naar landbouw, stedelijk en overig, maar het RIVM en minister Adema geven aan dat in de Nitraatrapportage dit onderscheid wel degelijk wordt gemaakt. Hoe zit dat nu?

Waterkwaliteit voor nutriënten al veel beter

Als we nu tenslotte kijken naar de gemeten waterkwaliteit in de detailrapportage van PBL uit 2020, dan blijkt deze sterk verbeterd in de afgelopen 30 jaar. Recent stokt de afname van nitraat, totaal-N en totaal-P, maar voor veel bedrijven op klei en veengrond worden de grondwaternormen van nitraat gehaald,

hoewel de droogte van de afgelopen jaren overal tot een stijging van de concentraties heeft geleid. Wat ons opvalt, is dat de normoverschrijdingen op zand met name optreden op het zuidelijk en oostelijk zand en nauwelijks op het noordelijk zand. Het percentage landbouwbedrijven met normoverschrijding is sinds 1992 sterk afgenomen.

Voor oppervlaktewater wordt met name in de klei- en veengebieden en het zuidelijk en oostelijk zandgebied de status 'goed' nog niet bereikt. De inspanningen die nu van u gevraagd worden in het 7^e Actieprogramma, addendum en derogatiebeschikking zijn om de laatste verlaging die nog nodig is om aan de KRW-doelen te voldoen, te halen.

Vragen NAV

Als we alle informatie bij elkaar bekijken hebben we vooral nog veel vragen. Waarom wordt er niet meer onderscheid gemaakt in het maatregelenpakket voor gebieden met een 'grote', een 'beperkte' of 'geen' opgave volgens het Addendum 7^e AP? Waarom bijv. al die bufferstroken in noordelijke klei terwijl daar volgens het Addendum (=LNV) geen opgave is? Hoe wordt de verzilting meegenomen in de beoordeling van ecologische kwaliteit? Wordt de waterkwaliteit afgekeurd op andere gronden dan landbouw-oorzaken en wat wordt daar dan aan gedaan? Hoe verhouden de ver voerende maatregelen in de landbouw zich tot lozingen van PFAS en andere stoffen wat nog jaren door mag gaan? Hoe zit het nou precies met meetmethoden en met wat er aan Brussel wordt geleverd?

Conclusie NAV

De NAV vindt dat het besluit uit 1992 om heel Nederland als één nitraatgevoelige zone aan te wijzen, omdat de waterkwaliteit voor grondwater en oppervlaktewater overal slecht is, aan herziening toe is. Dat zou betekenen dat niet in alle gebieden verdere maatregelen nodig zijn en dat in de overige gebieden niet alle maatregelen even streng hoeven te zijn. De argumenten van LNV, dat de bijbehorende verplichting tot elke vier jaar rapporteren te veel werk is en dat de waterkwaliteit nog in te weinig gebieden op orde is, wegen niet op tegen de beperking van de voedselproductie nu in gebieden waar de waterkwaliteit al redelijk tot goed is. De gekozen maatregelen moeten wel bewezen effectief zijn, wat bijv. voor brede bufferstroken op gedraineerde klei betwijfeld kan worden. De aanwijzing van drie waterschappen als 'nutriënten verontreinigd' (NV) zou wat ons betreft ook moeten worden gesplitst in regio's binnen de waterschappen. Het is nog niet duidelijk wat de gevolgen van deze aanwijzing zijn voor akkerbouwers.

lees verder op pagina 2

Van de Voorzitter

Het verlate voorjaar bewijst maar weer eens de grilligheid van de natuur. Los van eventuele klimaatinvloeden is de actuele weersituatie bepalend voor datgene wat op de akkers plaats kan vinden aan werkzaamheden maar ook voor de groeimogelijkheden van onze gewassen. Er is geen beter argument aan te dragen tegen de door het ministerie opgelegde kalenderlandbouw. Maar dat wisten we al sinds er aan uitrijden van dierlijke mest data verbonden zijn; het is te droog of te nat... Kortom, bijna ieder jaar moesten daar op de valreep wel weer uitzonde-

ringen op gemaakt worden. Nu deze heilloze weg nog verder vervolg krijgt in het 7^e Actieprogramma Nitraat koersen we dus aan op jaarlijkse debatten over bemestingsdata voor of na 15 maart en oogstdata op zand- en lössgronden voor of na 1 oktober... De diepere oorzaak is zowel het gebrek aan aansluiting van beleidsvoornemens op de uitvoerbare praktijk als de uitvoeringskracht in het algemeen van overheidsbeleid. Helaas zien we dat op meerdere fronten in onze samenleving. Niet enkel voor datgene wat wij hier in Nederland doen, maar zeker ook op het Europese vlak met de ambities van Farm to Fork of bijvoorbeeld het onvermogen om de stroom van landbouwproducten uit Oekraïne werkelijk naar de wereldmarkt te ge-

leiden. De oplossing voor deze problematiek moet komen door realistische opdrachten uit de politiek en een uitvoerend ambtenarenapparaat met voldoende inhoudelijke kennis. Ondertussen beleven we als boeren een voorjaar dat doet denken aan het extreme jaar 1983; toen werden aardappelen pas tot medio juni gepoot... Te hopen valt dat gunstige groeiomstandigheden in de zomer voor compensatie zorgen. De (termijn)markten nemen al een voorschot op een krappere voorziening van met name de zomergewassen. Ook de droogte in Zuid-Europa speelt hierin een rol.

Iedereen succes toegewenst in dit bijzondere jaar!

Teun de Jong

vervolg van pagina 1

Waterkwaliteit nutriënten: feiten en vragen

De NAV vindt dat de ministeries wel eens wat positiever zouden kunnen communiceren over de sterk verbeterde waterkwaliteit. Alle alarmistische geluiden over vreselijk slechte waterkwaliteit blijken vooral veroorzaakt door de kwalificatie 'slecht' als er één stof of factor niet goed is. Als datacenters zorgen voor temperatuurverhoging van het water kan dat ook al tot het predicaat 'slechte kwaliteit' leiden. Niet alles komt door de landbouw en wij kunnen niet oplossen wat we niet veroorzaken. Tenslotte is het vreemd dat de normen voor oppervlaktewater in België en Duitsland hoger zijn dan hier (4 i.p.v. 2-3 mg/l). Dus het rivierwater komt hier al met een hogere norm binnen.

Al met al zijn we op de goede weg met waterkwaliteit. De laatste loodjes wegen het zwaarst. De middelvoorschriften uit het 7^e AP zijn wat ons betreft niet de beste manier om de KRW-doelen te gaan halen. Doelsturing per bedrijf is juist nodig in plaats van middelvoorschriften op basis van kalenderlandbouw! **NAV**

Wel of geen Landbouwakkoord?

Remkes adviseerde aan het kabinet om te komen tot een landbouwakkoord met perspectief voor onze sector, om zo geloofwaardig te maken dat men de landbouw wil behouden. De NAV was altijd al voor een landbouwakkoord, inclusief markt- en prijsbeleid, omdat wij denken dat het voor langere tijd rust kan geven. Wij hebben aan de sectortafel akkerbouw, vollegrondsgroenten en bollen (AVB) actief bijdragen geleverd.

Aan de AVB-tafel is redelijk overeenstemming bereikt tussen de landbouwbelangenbehartigers inclusief biolandbouw, landschappen, levensmiddelenindustrie en de banken. De belangrijkste punten zijn door de NAV aan de hoofdtafel toegelicht. In de eerste plaats betreft dat grondgebruik en bemesting, waarbij wij als primaire landbouw de verzekering willen dat het gebruik van onze gronden niet wordt beperkt door aanwijzing als landschapsgrond of overgangsgedebied en dat wij overal voldoende dierlijke mest kunnen blijven toepassen. Hier moet met name LNV bewegen. Voor de teeltvertegenwoordigers m.u.v. Bioplant vormen gewasbescherming en weerbare teelten inclusief groene middelen en nieuwe veredelings technieken ook een kernpunt. Belangrijk

voor ons zijn het handelsbeleid en gelijk speelveld wat betreft import van GMO-producten en van producten bespoten met hier verboden middelen. In een landbouwakkoord moet afgesproken worden dat men dit Europees via aanpassing van handelsakkoorden gaat regelen. Daarnaast moet het besef doordringen dat de prijsbewuste consument bepaalt welk product er gekocht wordt. De NAV heeft van de discussie over het verdienmodel een speerpunt gemaakt, waarbij het marktmeesterschap de spil van onze 'managed trade' vormt. Ook op deze punten moet de overheid gaan leveren, evenals de levensmiddelenindustrie. De retail heeft enkel geschitterd door afwezigheid.

De stagnatie in de ontwikkeling van een breed landbouwakkoord reikt verder dan het stikstofprobleem. Vooral nog lijken de onderhandelingen uit te lopen op een poging van het kabinet om de sector achter het lopende en voorgenomen beleid te krijgen, maar dat was onze bedoeling niet en lost de problemen niet op. Het kabinet zal dus nu echt moeten bewegen om te bewijzen dat zij de landbouwsector inderdaad waardeert en wil behouden, zoals Remkes schreef. **NAV**

NAV ontevreden over lijst wintergewassen

Eindelijk is dan toch op 19 april de lijst met wintergewassen voor het 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn gepubliceerd door het Ministerie van LNV. Op zand en löss geldt sinds dit jaar de verplichting om voor 1 oktober een vanggewas in te zaaien na de hoofdteelt. Na een gewas wat op de lijst wintergewassen staat hoeft dit niet. Voldoet men niet aan de verplichting, dan wordt men voor de korting maal het aantal hectares in het volgende jaar als volgt gekort op de N-norm: zaaien tussen 1 en 15 okt. geeft 5 kg/ha korting, tussen 16 en 31 okt. 10 kg/ha korting, vanaf 1 nov. 20 kg/ha korting.

De NAV heeft in november 2022 een zienswijze ingediend op de concept-lijst. Wij hebben pootaardappelen, consumptieaardappelen, zetmeelaardappelen, cichorei en vezelgewassen voorgedragen om toe te voegen aan de lijst. Van deze gewassen is alleen cichorei overgenomen zodat gelukkig die teelt gered is. Het stelt ons zeer teleur dat LNV met

name de consumptie- en zetmeelaardappelen niet op de lijst heeft gezet. In de Beslisnota bij de Kamerbrief staat als motivering dat consumptieaardappelen standaard in juli en augustus worden geoogst. Tot zover de landbouwkundige kennis op het ministerie... De teelt zal hier zwaar door onder druk komen te staan. Ook de teelt van vezelgewassen zal moeilijker worden, terwijl minister Adema toch juist graag wil dat boeren gewassen gaan telen voor de biobased economie.

De maatregelen zijn ingesteld omdat men uitspoeling van stikstof wil voorkomen. Door voor 1 oktober een vanggewas te zaaien, neemt dit het achtergebleven stikstof op, zo is de redenering. Maar men vergeet, dat consumptieaardappelen en zetmeelaardappelen nog niet oogstrijp zijn in september.

De NAV heeft direct na de bekendmaking een persbericht opgesteld en mede daardoor zijn er de volgende dag in een ingelast debat twee mo-

ties ingediend, door SGP en BBB. Maar zoals wel vaker hebben de coalitiepartijen deze moties niet gesteund. Wij hebben nu overleg met de minister aangevraagd hierover.

Wat ook bijzonder vreemd is: suikerbieten op zand en löss moeten volgens het 7^e AP na 1 november worden gerooid, maar in de ecoregeling van het GLB wordt u juist beloofd als u de suikerbieten voor 1 november rooit... Op onze vragen aan LNV om opheldering hierover is nog geen antwoord gekomen.

Dit is een schoolvoorbeeld van hoe het niet moet: veel te late bekendmaking van de regels, geen aandacht voor goed onderbouwde bezwaren en voor tegenstrijdige regels in 7^e AP en GLB. Minister Adema heeft bij het Catshuisontbijt kort na zijn aantreden toegezegd dat LNV beter zou gaan luisteren naar goed onderbouwde zienswijzen. Helaas is dat in dit geval niet gebeurd. Zolang de wetgeving hieromtrent niet definitief is blijft de NAV haar best doen om LNV tot inkeer te brengen. **NAV**

Doelsturing met KPI's

Deze maand spraken we met Josien Kapma van FarmHack over het project BoerenKPI (zie ook www.boerenkpi.nl). De NAV is groot voorstander van beleid gebaseerd op doelsturing en we zijn benieuwd of KPI's (Kritische Prestatie Indicatoren) de oplossing bieden. Allereerst even uitleggen wat KPI's zijn: KPI's geven de mogelijkheid om de prestaties van jezelf, je bedrijf of organisatie te meten ten opzichte van een bepaald doel. Dit kan bijvoorbeeld een bepaalde streefwaarde zijn in de Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw (BMA). De doelen zijn algemeen bepaald, ofwel landelijk, ofwel regionaal. Het systeem van KPI's kan gebruikt worden voor beloning door afnemers, maar wat de NAV betreft is de inzet voor doelsturing bij het beleid zeker zo belangrijk. We zien nu, dat er steeds meer maatregelen over alle akkerbouwers uitgestort worden, zonder na te gaan of een maatregel wel voor iedereen bijdraagt aan de doelen.

Het project BoerenKPI

Josien Kapma is betrokken bij het project BoerenKPI. Eigenlijk heet het KPI-K (K voor kringloop) en het is in 2020 van start gegaan. Josien vertelt: 'Het is een opdracht van het Ministerie van LNV aan de WUR, het Louis Bolk Instituut en het adviesbureau Boerenverstand om een robuuste set KPI's te ontwikkelen voor kringlooptandbouw. Daarmee moeten boeren inzicht krijgen of en hoe ze bijdragen aan doelen van kringlooptandbouw. De KPI's geven dan in samenhang een beeld van de prestaties. Juist door een hele set van KPI's te ontwikkelen wordt voorkomen dat bij het werken aan één doel, iets anders benadeeld wordt (afwenteling). Tot nu toe bedenkt het ministerie alle maatregelen en legt die op in wetgeving. Bij gebruik van KPI's wordt het makkelijker om juist de kennis en ervaring van boeren te gebruiken om de doelen te halen. Het project heeft als doel om meer structuur en overzicht aan te brengen in doelen, maatregelen, gewenste prestaties en de daarvoor benodigde data- en rekensystemen.'

Josien ziet als streefbeeld de KPI's als integraal referentiekader voor alles en iedereen. De doelen zijn er al en dit is de manier om af te komen van alle versnippering in de deeldossiers. 'De integratie komt nu ook al op het bordje van de boer en dit kan ze helpen. En juist dat integreren is waar boeren goed in zijn en de integrale set van KPI's geeft dan een aantal maatlaten om te helpen, een langetermijn visie en een heldere koers. De goede voorbeelden komen in de aandacht in plaats van juist de probleemsituaties. Voordeel is dat het het huidige micromanagement vanuit de overheid kan vervangen.'

Data en borging

Josien vertelt: 'Boerenverstand en ik benadrukken in het project dat het voor de boer duidelijk moet zijn hoe zijn/haar handelen de resultaten beïnvloedt. Dus niet één keer per jaar een getal uitrekenen, maar ook in het uiteindelijke systeem een educatief element toevoegen.' Dat komt goed overeen met wat de NAV goed vindt aan de Cool Farm Tool en wat volgens ons mist in de online tool van de ecoregeling.

Josien vertelt verder: 'Hoe het project het nu wil opzetten is dat boeren hun data aanleveren bij de WUR, die gaat er mee rekenen en wist daarna de data van boeren. De boer houdt dus controle over de data én de KPI-scores.' Als NAV zijn we daar ook voorstander van. De vraag is echter of de overheid genoeg neemt met alleen de uitgerekenende KPI-scores zonder de onderliggende inputdata. We vragen of het klopt dat de borging strenger is als het om wettelijke maatregelen gaat dan als het om beloning

door afnemers gaat? Josien: 'In beide situaties hangt het er van af hoeveel er op het spel staat. Als de beloning relatief klein is, zal men minder eisen stellen aan de borging. Maar bedenk ook: bij de huidige wettelijke maatregelen is ook niet alles perfect. Kijk naar Aerius, dat rammelt ook maar blijft gebruikt worden omdat we niks beters hebben.'

Kansen

Josien ziet vooral kansen voor de positieve benadering. 'Als je ziet hoeveel er al gebeurt op het gebied van bodem, NKG enz., daar is eigenlijk te weinig aandacht voor en ook voor hoeveel er al is gereduceerd. We missen echt de productschappen en vooral ook kennis bij LNV.' Op de vraag hoe Josien de weg voorwaarts ziet voor de akkerbouw zegt zij: 'De BMA is op zich een goede stap en lijkt op het KPI-systeem. De overheid wil met onderzoeksproject KPI-k checken of de BMA ook de doelen van de overheid dekt en of er een set KPI's bestaat die voor alle sectoren werkt. Ondertussen prima om te starten met de BMA, er is 80% overlap, en dan kunnen we na harmonisatie overstappen naar BoerenKPI. Voorwaarde is een goede ICT-infrastructuur. De melkveehouderij heeft de Kringloopwijzer, zoiets of een stofbalans moet ook voor de akkerbouw worden ontwikkeld. Daarbij moeten boeren erop kunnen vertrouwen dat datakoppelingen in hun voordeel werken. Daarom werkt mijn collega bij FarmHack nu aan het concept van een datacoöperatie waar boeren samenwerken om meer nut en voordelen uit hun bedrijfsdata te halen. Juist in Nederland met hoogopgeleide boeren en een glasvezelnetwerk moet dit systeem lukken.'

Pilots

Momenteel lopen er verschillende pilots. Die pilots zijn heel divers, vertelt Josien. 'Sommige pilots zijn al heel ver, zoals in Drenthe, andere zijn net begonnen. Die in Flevoland zit er ongeveer tussenin en in de Zuidwestelijke Delta is ook een akkerbouw-pilot. Pilots krijgen geld van het project om gegevens te leveren en ze worden geholpen

om te kijken hoe ze de KPI's kunnen inzetten.' Het project kijkt eigenlijk vooral mee en probeert de deelnemers te verleiden om deel te nemen aan het WUR dashboard.

Wanneer kunnen we denken aan implementatie? Josien: 'Het project loopt t/m 2027 en WUR wil vooral onderzoek doen. Er werken ook zes mensen aan mee bij LNV en die onderzoeken hoe het project past bij lopend en voorgenomen beleid. En de pilots gaan allemaal hun eigen gang en hebben hun eigen problematiek en tijdspad. Iedereen wacht op elkaar wat betreft implementatie. Het landbouwakkoord zou wel een stap vooruit kunnen betekenen, want daar komt ook doelsturing en monitoring van individuele bedrijven in. Dus het is nog erg onduidelijk.'

Grote vraag is nog hoe je omgaat met kortlopende huur en pacht. Josien: 'Natuurlijk kan je de eigenaar verantwoordelijk maken, maar de teelt maakt ook uit. Er zijn allerlei vormen van samenwerking en wie krijgt dan de beloning voor goed gedrag?' Op de vraag hoe we nu verder komen antwoordt Josien: 'We werken aan een beleidskader waarbij alle partijen met dezelfde indicatoren werken. Dus publiek (EU, Rijk, lagere overheden en waterschappen), privaats (afnemers en banken), maar ook natuurorganisaties, gebiedsfondsen of goede doelen. Dan is heel helder waar we heen werken en kan iedereen meefinancieren op eigen voorwaarden. Een valkuil is dat het allemaal te ingewikkeld wordt. De werkelijkheid vang je natuurlijk niet in een paar scores. Dus 100% geborgd, of 100% eerlijk, dat lukt gewoon niet, we moeten leren genoeg te nemen met 'goed genoeg'. Maar dat kán: als de duurzame doelen glashelder zijn en je hebt inzicht in wat werkt, geef je ruimte aan vakmanschap en aan innovatie, te beginnen met duurzame hardware en software, maar ook rond natuurinclusieve productiemethoden. Dan kan iedereen een steentje bijdragen aan de transitie. Dat is de beste kans en het lijkt onder handbereik nu!' **NAV**

En wat deed de NAV nog meer in april?

- De NAV heeft de landbouwbörrel in Brussel over gewasbescherming bijgewoond. We hebben daar ingebracht dat we echt af moeten van meten van inzet in kg/ha en naar schadelijkheid moeten kijken. Daar is gelukkig inmiddels aandacht voor.
- De NAV heeft deelgenomen aan een EU-congres over duurzaam gebruik van gewasbescherming. Wat vooral opviel is dat we in Nederland wel veel verder zijn dan landen uit met name Oost-Europa. Het was een levendig congres met veel interactie.
- De Landbouw Effect Rapportage voor de Oostpolder (Gr.) is gereed. De NAV heeft input geleverd bij de gesprekken en op het concept.
- Het Uitvoeringsprogramma Waddenagenda 2050 is eindelijk klaar. De NAV blijft betrokken bij het initiatief 'zoetwaterstrategie voor de landbouw'.
- Nog steeds vindt wekelijks overleg plaats over GLB en GO. We blijven de problemen signaleren, maar het is frustrerend hoe weinig er met de input vanuit de sector door LNV en RVO wordt gedaan.

NAV

Europese richtlijn mededinging te onduidelijk

De NAV heeft een zienswijze ingediend op de Europese richtlijn voor mededinging in de landbouw. De landbouw kan worden uitgezonderd van de mededingingswetgeving wanneer er tenminste in de onderlinge afspraken één producent (boer) betrokken is en de duurzaamheid wordt bevorderd. Kort samengevat is de bedoeling van de richtlijn om helderheid te verschaffen waar en hoe de landbouw meer onderling mag samenwerken zonder problemen met de mededingingswet. Maar in alle 72 (!) pagina's worden herhaaldelijk de woorden 'waarschijnlijk', 'meestal' en 'mogelijk' gebruikt, ook in de gekozen voorbeelden. Verder baart het de NAV zorgen dat duurzaamheidsafspraken alleen mogen worden gemaakt als ze niet in tegenspraak zijn met de doelen van het GLB, waarvan ook het eerste doel, behoud of verhogen voedselproductie, specifiek wordt genoemd. Wij hebben hierover opheldering gevraagd, want bijvoorbeeld het meer dan verplicht verminderen van de inzet van gewasbeschermingsmiddelen zal al gauw leiden tot lagere opbrengsten. Valt dat dan nog onder de uitzonderingen van de mededingingswet?

Wat ook belemmerend werkt volgens ons, is dat de samenwerkende partijen van te voren alle opties van activiteiten moeten bedenken en dan die activiteit moeten kiezen die het minste de mededinging vermindert. Maar hoe weet je of je alle opties hebt bedacht?

Verder lijkt er nogal wat willekeur in de beoordeling mogelijk: in een voorbeeld wordt gezegd dat bij een kostprijsverhogende maatregel van 40-60 ct. de afnemer wel 70 ct. extra mag betalen maar niet een euro. Wie bepaalt dat dan per geval?

En tenslotte: ook in dit document weer een niet-aflatend optimisme over de beïnvloedbaarheid van de consument: als je maar goed uitlegt

wat duurzamer is, kopen de consumenten gegarandeerd liever het duurdere product. Ja ja. Onnodig te zeggen dat wij dit in onze zienswijze hebben betwijfeld.

Samenvattend: een goed bedoelde poging om boeren wat meer ruimte te geven in de mededingingsregels, maar dermate onduidelijk en complex dat wij niet denken dat boeren hier op grote schaal een toekomstperspectief mee kunnen ontdekken. De NAV is blij dat de EU ook ziet dat door de heftige concurrentie in de vrije markt op de laagst mogelijke prijs de verduurzaming van de landbouw sterk wordt belemmerd. De NAV denkt niet dat een beetje sleutelen aan die vrije markt dit gaat oplossen. Voor een versnelling van de verduurzaming en een beter verdienvermogen voor boeren is een effectief markt- en prijsbeleid nodig. De NAV nodigt de EU uit daarmee aan de slag te gaan en wil daar graag over meedenken. NAV

PotatoPol ook voor wratziekte

Het mede door de NAV opgerichte PotatoPol verzekert vanaf seizoen 2023 ook voor wratziekte. Alle details vindt u op www.potatopol.nl. NAV

Hier wordt goed op de nesten gelet door de akkerbouwers!

Voordelig kennismaken met de NAV!

Nog geen lid van de enige echte, onafhankelijke en sectorale vakbond van en voor akkerbouwers, de NAV?

Word dan nu lid. Dat is nu heel aantrekkelijk: tot 1 januari 2024 betaalt u € 100,-. Of: u bent al lid maar uw buurman of vriend nog niet? Help de NAV versterken en overtuig uw collega van het goede en nuttige werk van de NAV. Ook voor uw collega geldt: tot 1 januari 2024 is de contributie € 100,-.

De NAV is puur sectoraal voor het akkerbouwbelang en stelt het inkomen van akkerbouwers centraal. Belangenbehartiging kan plaatsvinden zonder concessies te doen aan andere sectoren. De NAV zet zich in voor faire opbrengststrategieën, dat wil zeggen integrale kostprijs (dus inclusief vergoeding voor eigen arbeid en eigen vermogen) plus ondernemersmarge. De vakbond strijdt voor betere toekomstkansen dan degenen die de akkerbouw willen overleveren aan de grillen van de (wereld)markt. U ziet het: de NAV is uniek.

Lid worden kan via het inschrijfformulier.

Dit kunt u vinden op www.nav.nl

of pak de telefoon (06-15 62 44 60).

Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Postbus 318
8250 AH Dronten

tel 06 - 15 62 44 60

e-mail info@nav.nl
website www.nav.nl

@NAV_AkkerBouwer

Nederlandse.Akkerbouw.Vakbond

Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Contactpersonen

Voorzitter

Teun de Jong
0518 - 400 081

Regio Noord

Gerlof Bergmans
06 - 45 28 67 85

Regio Noordoost

Johan Koop
06 - 52 31 20 04

Regio Flevoland

Keimpe van der Heide
0320 - 213 611

Regio Noord-Holland

Tom Koenraadt
06 - 11 47 21 39

Regio Zuid/Zuidwest

Kees van Dijk
0167 - 502 211

Agenda

25 mei 2023 NAV bestuursvergadering

Foto voorpagina: Peter Harry Mulder

Het eerstvolgende ledenblad verschijnt op 3 juni.